

Erakondade Rahastamise Järelevalve Komisjoni koosoleku protokoll nr 98

18.aprillil 2019 kell 10.00-11.45

Võtsid osa: komisjoni liikmed Liisa Oviir, Kaarel Tarand, Märten Veskimäe (asendusliige), Airi Mikli, Aivar Riisalu, Ardo Ojasalu (asendusliige), Väino Linde ja Helen Hääl ning komisjoni ametnikud Zoja Masso ja Helin Leichter

Juhatas: Liisa Oviir

Protokollis: Zoja Masso

Päevakord:

1. Saabunud/saadetud kirjad
2. Käimasolevad kohtumenetlused ja ettekirjutused
3. Ülevaade erakondade kvartali aruannetest (tulu-kulu aruanded, bilansid, ostuarvete võlad)
4. Ülevaade RK 2019 valimiskampaania aruannetest
5. Riigikontrolli kontrolliaruande juhtumid
6. Õigusteenuse lepingute sõlmimine

1. Saabunud/saadetud kirjad

- 1.1.** Lauri Laats vastas M.J. avalduse põhjal KOV 2017 valimiskampaaniat puudutavale komisjoni tehtud järelepärimisele.

Otsustati:

Menetlust mitte algatada.

- 1.2.** Tutvuti Rahandusministeeriumile tehtud komisjoni pöördumisega, milles esitati taotlus erakonnaseaduses sätestatud viiviste sissenõudmiseks Eesti Keskerakonnalt seoses ettekirjutusega määratud summa riigieelarvesse kandmise viivitamisega.

2. Käimasolevad kohtumenetlused ja ettekirjutused

- 2.1.** Keskerakonna (KE) sularahajääk: 14.02.2017 ettekirjutuse nr 60, mis tehti keelatud annetuse (anonüümse) summas 110 000 eurot kandmiseks riigieelarvesse ja mille täitmise tähtaeg oli 15.03.2017. KE vaidlustas ettekirjutuse halduskohtus ja sai esialgse õiguskaitse. Kohtuotsusega 22.12.2017 jäeti KE kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata. KE esitas apellatsioonkaebuse. Ringkonnakohus otsustas 04.04.2019 jätta KE kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata.
- 2.2.** Keskerakonna (KE) vaadete propageerimine väljaandes „Stolitsa“ - käsitletav erakonna ja selle liikmete avalike vahendite arvel tehtud valimiskampaaniana (menetlus algatati Tallinna linnavolikogu Reformierakonna fraktsiooni avalduse alusel). Komisjon tegi ettekirjutused KE-le, Taavi Aasale (T.A) ja Aleksandr Tšaplõginile annetuse, so avalike vahendite tagastamiseks Tallinna linnavalitsusele.
 - KE vaidlustas ettekirjutuse nr 70 kohtus, sai selle täitmise suhtes esialgse õiguskaitse; Tallinna Halduskohus otsustas 30.11.2018 jätta kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata; KE

esitas 31.12.2018 apellatsioonkaebuse; Ringkonnakohus otsustas 29.03.2019 jätta KE kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata. Edasikaebamise tähtaeg on 29.04.2019.

- T.A. täitis ettekirjutuse nr 71, kuid vaidlustas selle kohtus; Halduskohus otsustas 01.04.2019 jätta T.A. kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata. Edasikaebamise tähtaeg on 02.05.2019.
- A.T. vaidlustas ettekirjutuse nr 72 kohtus; kohus ei kohaldanud esialgset õiguskaitset ja A.T täitis ettekirjutuse; Tallinna Halduskohus otsustas 18.01.2019 jätta kaebus ettekirjutuse tühistamiseks rahuldamata; esitas 18.02.2019 apellatsioonkaebuse; Ringkonna kohus teeb otsuse 25.04.2019.

2.3. PBK saatesarja „Russkii vopros“ saated perioodil 02.09.2017-14.10.2017 – komisjon algatas menetluse Keskerakonna (KE) suhtes erakonnaseaduse võimaliku rikkumise tuvastamiseks, mis seisneb erakonna valimispropaganda tegemises avalikes vahendite arvelt. Komisjoni tellimisel valmis saadete mõjuanalüüs meediaekspertdilt Andres Jõesaarelt. Komisjon tegi KE-le ettekirjutuse nr 74 keelatud annetuse tagastamiseks, mille täitmise tähtaeg oli 19.11.2018. KE vaidlustas ettekirjutuse kohtus ja sai esialgse õiguskaitse, kaebus on menetluses.

2.4. Keskerakonna (KE) poolt perioodil 2009-2016 Midfield OÜ-lt saadud soodustatud hinnaga teenused ja erakonna kulude tasumine Midfield OÜ poolt. Komisjon tegi KE-le järelepärimise, millele KE keeldus vastuseid andmast, viidates käimasolevale kriminaaluurimisele samas asjas. Komisjon tegi KE-le 26.11.2018 ärakuulamiskirja, millele KE vastas kahes osas - 25.01.2019 ja 05.02.2019. Komisjon otsustas teha Eesti Keskerakonnale ettekirjutuse OÜ-lt Midfield saadud keelatud annetuse tagastamiseks summas 1,02 mln eurot. Ettekirjutuse täitmise tähtaeg on 08.06.2019.

2.5. Erakonna Eestimaa Rohelised (ROH) 12.10.2018 ettekirjutus nr 75, mis tehti keelatud annetuse tagastamiseks oma võlausaldajatele, et sellega lõpetada enda krediteerimine võlausaldajate poolt. ROH on saanud krediiti soodustatud tingimustel, so intressivabalt ja ilma tagasimakse tähtajata, milline võimalus puudub teistel isikutel. Nii erakonna krediteerimine mittekrediitiasutuse poolt kui tarnijate poolt teenuse kättesaadavaks tegemine soodustatud tingimustel on erakonnaseaduse kohaselt käsitletavad kui keelatud annetus, mis tuleb tagastada selle teinud isikutele, antud juhul võlausaldajatele. Erakond vaidlustas ettekirjutuse kohtus ja sai esialgse õiguskaitse. 14.02.2019 kohtuistungil lubasid ROH täita ettekirjutus koheselt, kui ületavad RK valimistel riigitoetuse saamiseks vajaliku künnise, muul juhul lubas kohtunik esitada neil komisjonile 13. märtsiks 2019 ettepanek ettekirjutuse täitmise ajakava kohta; ROH esitasid 19.03.2019 kohtule ettepaneku ettekirjutuse täitmiseks 2 a jooksul, millele peab komisjon (kohtule) vastama 25.04.2019.

Otsustati:

Vastata kohtule, et komisjon jääb ettekirjutuse täitmise nõudmise juurde.

2.6. Tõnis Paltsi (T.P.) Riigikogu 2015 valimiskampaania aruandest nähtub, et seisuga 30.09.2018 võlgneb ta kolmele juriidilisele isikule kokku 9 348 eurot. Võlausaldajatele tehtud järelepärimistele laekusid järgmised vastused: OÜ Saaremaa Raadio kinnitas, et on võlga summas 1 435 eur püüdnud T. P-lt tulutult sisse nõuda; OÜ Senat Turundus keeldus võlga kommenteerimast; OÜ Lääne Elu vastas, et T. P. aruandes deklareeritud kuluarve on ta esitatud hoopis MTÜ-le Saarte Heaks, kes on tänaseks likvideeritud ja seda koos võlga.

Komisjon tegi T.P.-le Riigikogu 2015 valimiskampaania aruandes deklareeritud kulude ja nende tasumise asjaolude kohta 13.12.2018 järelepärimise, mis on senini vastuseta ning nõutud andmete esitamiseks 30.01.2019 ettekirjutuse koos sunniraha hoiatusega summas 500 eurot. Ettekirjutus toimetati T.P.-le kätte isiklikult 06.03.2019, täitmise tähtaeg 15 päeva, so 22.03.2019. Ettekirjutus on täitmata.

Otsustati:

Rakendada ettekirjutuse täitmiseks sunniraha.

3. Ülevaade erakondade kvartaliaruannetest

2019. a I kvartali aruandevõlgased on:

- 1) Eesti Iseseisvuspartei – esitamata on tulude-kulude aruanded, kvartali bilanss ja ostuarvete võlgade aruanne (ühtlasi varasemad aruanded, sh 2017 a. majandusaasta aruanne);
- 2) Erakond Rahva Tahe – esitamata on tulude-kulude aruanded, kvartali bilanss ja ostuarvete võlgade aruanne;
- 3) Eesti Vabaduspartei-Põllumeeste Kogu - esitamata on tulude-kulude aruanded, kvartali bilanss ja ostuarvete võlgade aruanne (ühtlasi varasemad aruanded, sh 2017 a. majandusaasta aruanne).

4. Ülevaade Riigikogu 2019 valimiskampaania aruannetest

Valimiskampaania aruande esitavad erakonnad erakonna nimekirjas kandideerinud ise kulutusi teinud isikute kulude kohta. Riigikogu 2019 valimistel kandideerinud 10-st erakonnast on isikute kampaaniakulutusi deklareerinud 8 erakonda.

Valimistel osalenud 15-st üksikkandidaadist on aruanne esitamata ühel üksikkandidaadil.

Komisjoni esimees pani arutusele küsimuse erakondade aruannetes näidatud reklaamikulude proportsionaalsusest võrreldes EMOR-i poolt avaldatud reklaamimahtudega, ja seda võttes, et Isamaa Erakonna puhul torkab nimetatud asjas silma ebaproportsioon – kõikide erakondade kogureklaamist moodustab Isamaa reklaamimaht 27 %, viimase kulud reklaamile aga vaid 17%.

Otsustati:

- 1) Kontrollida järgmiseks komisjoni koosolekuks erakondade valimiskampaania aruanded ja teha analüüs erakondade valimiseelsete kulude kohta kahel valimistele eelnenud kvartalil.
- 2) Tellida Kantar Emor-ilt valimistel osalenud erakondade reklaamipanuste uuring (AdEx) perioodi 01.10.2018-31.03.2019 kohta.

5. Riigikontrolli kontrolliaruande juhtumid

- 5.1. Toomas Uudeberg tasus Tapa vallale KOV 2017 valimiste eel kohalikus ajalehes Tamsalu Ajaleht avaldatud reklaamartikli eest.

Otsustati:

Lõpetada menetlus.

- 5.2. Enn Karu suhtes algatatud menetluses selgus, et teda reklaamiv kirjutis ajalehes Oma Vald on suurem kui varem menetluses tuvastatud ehk hõlmab mitut artiklit ühe suure pealkirja all „Enn Karu suur projekt“.

Otsustati:

Kaasata Enn Karu menetluses valimisreklaami arvestusse kogu pealkirja „Enn Karu suur projekt“ all avaldatud kirjutised.

5.3. Yana Toom suhtes algatati menetlus keelatud annetuse tagastamiseks, kus keelatud annetusena käsitleb komisjon omavalitsuse lehes Stolitsa avaldatud artiklit „Number üks Põhja-Tallinnas“. Komisjoni järelepärimisele pole Toom vastanud.

Otsustati:

Teha Yana Toomile ärakuulamiskiri.

6. Õigusteenuse lepingute sõlmimine

Hinnapäring õigusteenuse saamiseks tehti kuuete advokaadibüroole, neist vastasid neli.

Otsustati:

Sõlmida õigusteenuse lepingud kestusega 4 aastat, ilma kohustuseta tööd tellida:

- a) kõigi nelja bürooga – poolt 6 liiget, vastu 2 (A.O., K. T.);
- b) kahe odavama hinna pakkujaga – vastu 6 liiget, poolt 2 (A.O., K. T.)

/allkirjastatud digitaalselt/

Liisa Oviir
Koosoleku juhataja

/allkirjastatud digitaalselt/

Zoja Masso
Protokollija